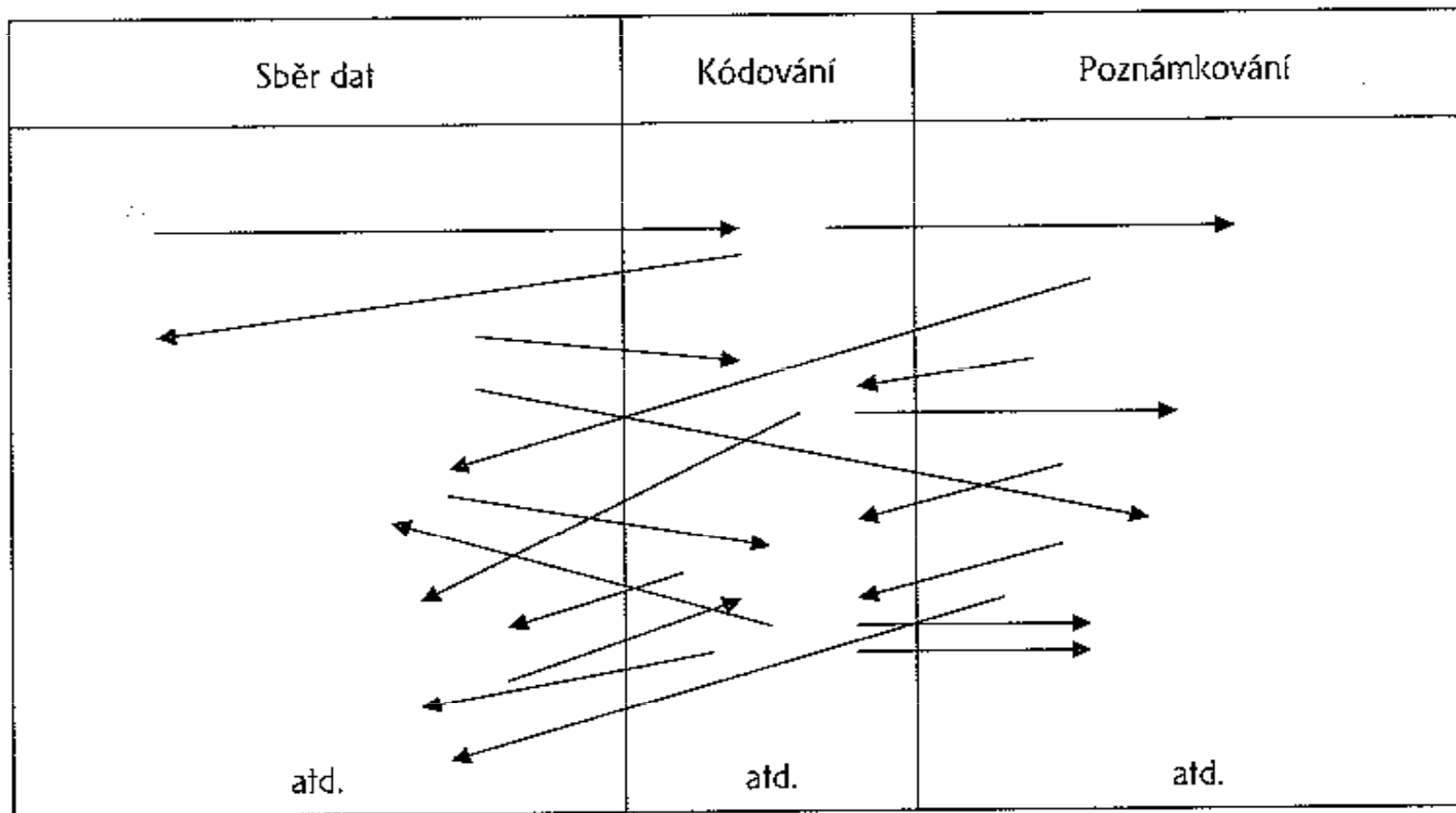

Jak analyzovat kvalitativní data?

Charakteristiky kvalitativní analýzy

Analýza dat

„Teorie je (...) **induktivně odvozována** v procesu zkoumání fenoménu. To znamená, že je objevována, rozvíjena a provizorně verifikována prostřednictvím systematického sběru dat, které se týkají fenoménu, a jejich analýzou. Proto **sběr dat, analýza a teorie** mají stát ve vzájemném recipročním vztahu. **Nezačíná se s teorií, která se dokazuje.** Spíše se začíná s oblastí studia a zkoumá se vše, co se v této oblasti **vynořuje.**“

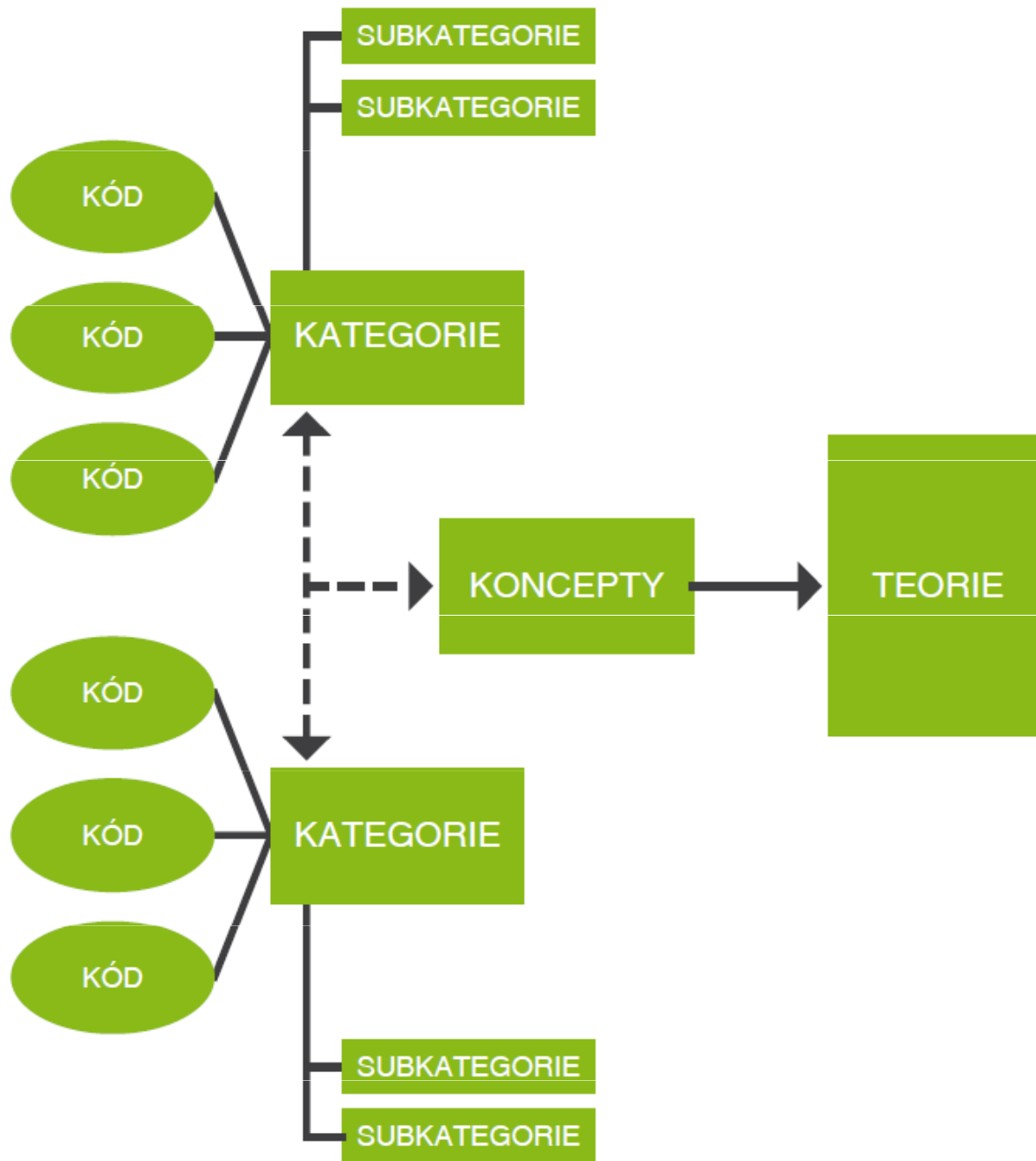
(Glaser, Strauss: Grounded theory)

Jak v praxi probíhá analýza?

1. Na začátku všeho je text nebo jiný dokument (co všechno je předmětem analýzy?)
2. Tento text je třeba zorganizovat – opakované čtení textu a kódování (od popisných – otevřených po abstraktní), vybrat to nejdůležitější, rozčlenit text na kousky
3. Revize a přepracovávání kódů
4. Vytváří se kategorie nadřazené kódům a definují se vztahy mezi nimi – kusy textu označené jaké významné se propojují
5. Během celého procesu výzkumník píše poznámky a postupně tak kategorie rozpracovává a vytváří teorii, kterou ověřuje a rozpracovává dalším sběrem dat a analýzou
6. Analýza jako vytváření nového textu na podkladě posbíraných dat – redukce dat, expanze textu výzkumníka
7. Pozor, analýza je vedena zájmem o významy spíše než o fakta!

OBEČNÉ SCHÉMA KVALITATIVNÍ ANALÝZY DAT

(převzato z Saldana 2009:12)

Toušek 2012: 86

Redukce jako hlavní princip analýzy

„Omlouvám se za tento dlouhý dopis, ale neměl jsem čas napsat jej krátký.“

(Blaise Pascal)

Jak poznám, co je důležité?

Co dělat, když se ztratím?

Metafory pro kvalitativní analýzu (sít, mapa, sochař, střihač)

Interpretace dat: hledání indikátorů (datových fragmentů), konceptů a kategorií

- „Co dělám, když se dcera dívá na televizi? Stojím v kuchyni a umývám nádobí, nebo uklízím, vysávám, nebo tak. Abych ji třeba nenudila tím, že já nemám čas, že teď se jí nemůžu věnovat“
- Kód/koncept: potřeba získat čas
- Kategorie: rodičovské potřeby

„Čtení“ dat

- Pozor na kritičnost k vlastním „analýzám“ a manifestním motivacím aktérů, informace z rozhovoru neinterpretujeme takto:
XY to udělal, proto, že...“
ale „XY popisuje svou motivaci jako ....“

Příklad: Výzkum rodinné socializace dětského diváctví

Jak často se vaše dítě dívá na televizi?

„Já myslím, že on docela málo. Tak ke svému věku přiměřeně. Že znám hodně známejch, že mají tu televizi zapnutou pořád. A pořád to tam hrčí, ať je tam, co chce.“

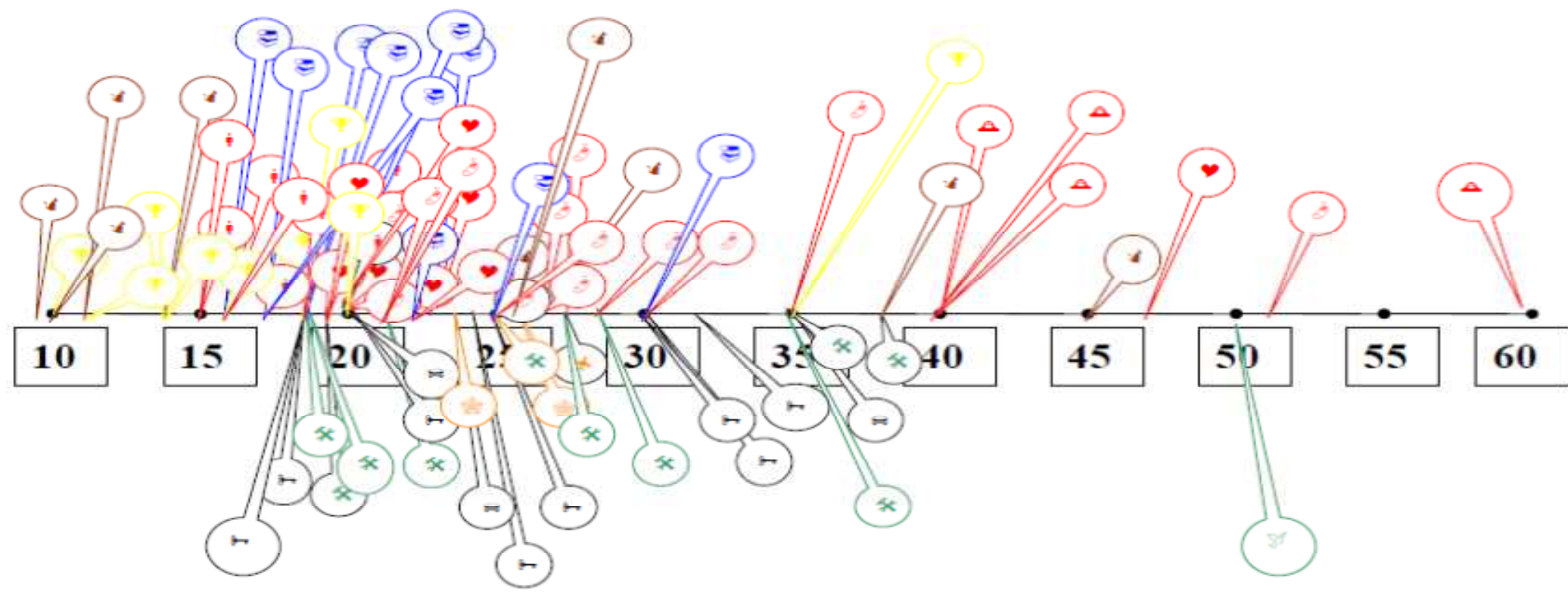
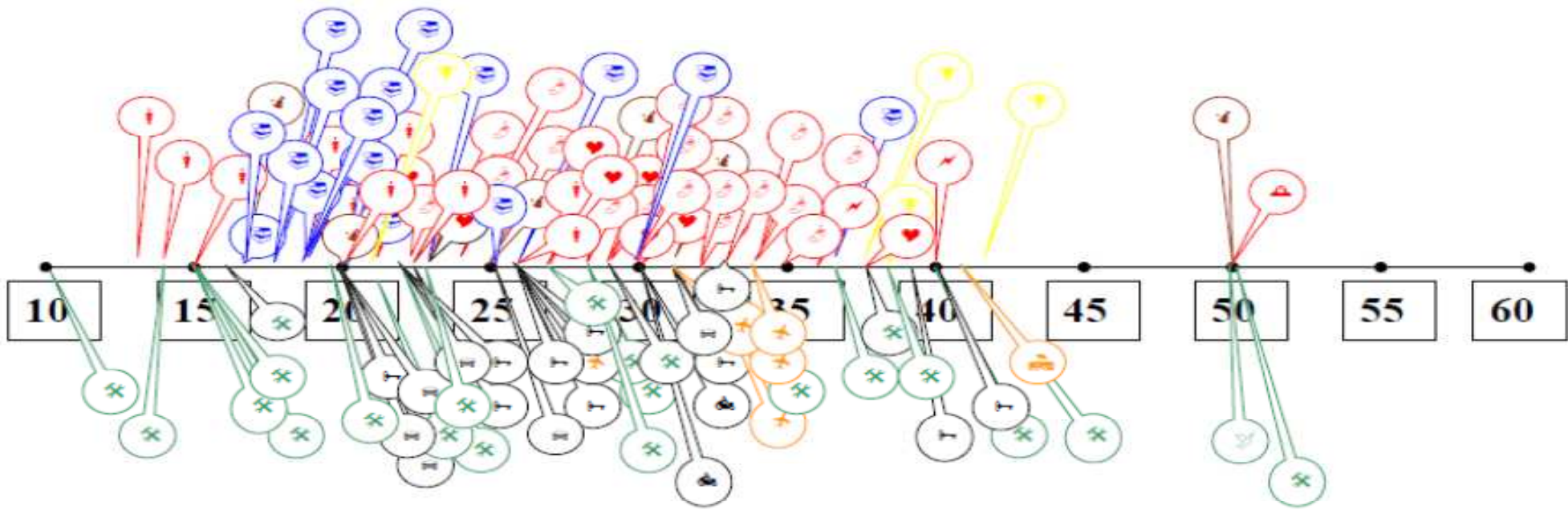
Interpretace dat: Příklad výzkumu bezdomovectví (Holpuch, 2011)

- *Tak já tomu koši nebo tý popelnici moc nedám... já se přiznám, já ale načíhnu, to je pravda, načíhnu. Třeba včera sem načíhnul na letišti, jo, tam jsem byl do půlnoci, až po půlnoci vyhazují. Tak jsem tam načíhnul, po půlnoci, do koše a teď jsem tam a co to je, něco koženého a ona peněženka. Tak jsem nelenil. To jsem říkal, to už je jedno, že si ušpiním ruku, ale co když je tam třeba tisíc korun. Tak jsem tam sáhnul, no. Jináč já tam nešahám takhle jen tak. (Saša)*
- Saša se vůči pasivním dlouhodobým bezdomovcům vymezuje, avšak sám už zakusil některé z jejich vzorců chování. Přestože si určité bezdomovecké techniky přežití už osvojil, rámeček, v němž o nich hovořil, byl prosycen studem a potřebou ospravedlnit se.
- Symbolické ušpinění ruky, jež je způsobeno sáhnutím do odpadkového koše, přede mnou Saša důrazně ospravedlnil předmětem svého zájmu a naléhavostí situace. Následně celou pasáž uzavřel vymezením se vůči této praktice: "já tam nešahám takhle jen tak". Avšak poté, co jsem vyjádřil tuto pozitivní zpětnou vazbu: "To v podstatě pro ty lidi, když jsou v takovýchto situacích, tak je to nutnost tyhle věci dělat." Saša pokračoval:

- *No, třeba ráno mě rozčilil jeden c... é... Rom, já byl unavenější z tramvaje, už bylo světlo, bylo čtvrt na sedm asi a jeden Rom vychází na Václaváku z toho, z metra, a já jsem načíhnul, měl jsem takovou chuť divnou, víte, takovej nevyspalej, nervozní, teď cigaretu jsem neměl, ani vajgla zrovna. Jsem říkal, Ježíši Kriste, kdyby aspoň v tom koši byl buřt, bych si rád zakous, mně by to už bylo jedno, jsem takhle načíhnul a von, šla parta tři, jo, tři Romové šli, z metra vycházeli. A jak von to řek ten jeden, já byl rozčilenej, víte, nervózní jsem byl, nevyspalej. A von řek, co vidíš...tak nebo co tam hledáš tak hezkýho. Já jsem se naštvál a řek jsem mu, to víš, koukám, jak je tam nasráno a šel jsem pryč [smích] ne, s prominutím, jsem byl rozčilenej, tak jsem mu řek, koukám, jak je tam nasráno. (Saša)*
- Saša při vyprávění o hledání jídla v koši opět zdůrazňuje výjimečnost situace. Když říká, "mně už to bylo jedno", vyjadřuje odhodlání prolomit normu, kterou běžně ctí. Tento počín ospravedlňuje svou špatnou psychickou kondicí. Nicméně svůj záměr nedokončil, díky náhodnému *strážci* společenských norem - zmíněnému Romovi, který jej sarkastickou poznámkou upozornil, že se chystá udělat něco *zakázaného*. Jelikož zdroje Sašovy sebeúcty byly v ten moment stále v souladu s jeho dřívějším životem a hledání jídla v koši bylo s jeho hodnotami v rozporu, musel volit mezi nasycením se a sebeúctou. Tím, že Saša dotyčnému řekl: "To víš, koukám, jak je tam nasráno", a šel pryč, přede mnou hrdě potvrdil, že si tenkrát zvolil druhou možnost.

Vizualizace dat: Výzkumné příležitosti mladých vědců v různých oborech

	A	B	O	P	Q	R	S	T
	<i>University Type</i>	<i>Department</i>	<i>Department-Infrastructure</i>	<i>Department-Finances</i>	<i>New Staff-Load</i>	<i>New Staff-Financial help</i>	<i>New Staff-Other help</i>	<i>New Staff-Mentoring</i>
1								
32	1	PHYSICS	Very good	No problems	Considerably reduced	Generous	Provided eg courses	Formal scheme
33	3	PHYSICS	very good	good	lightened by casuals	plenty	study leave	attached to group
34	2	PHYSICS	good, but no maintenance money, computers outdated	"existing on small ARC"	lighter in first year	can shuffle extra money into new areas	Equipment provided by groups	responsibility of the groups
35	1	PSYCHOLOGY	Some dept money for unfunded projects. Space problems but equipment fine.	Money for equip., not staff	Heavy teaching - "a weakness"	Mech A money for grant applicants	Help with applics (advice, pay for RA). Teaching relief first year.	Recently formalised for junior staff
36	1	PSYCHOLOGY	"Always tight" but hire only those they can support		"Overloaded", heavy load	Can access senior staff res funds		Nothing formal. Many work with senior staff anyway
37	3	PSYCHOLOGY	More facilities than equipment	Problematic	Heavy teaching	Available	Encouragement and advice	Keeping a fairly close eye on postgrads and junior staff (informally)
	2	SOCIAL WORK	not needed		lot of indiv.	no dept	stats and	faculty

Co se vlastně čeká? Výstupy z kvalitativního výzkumu

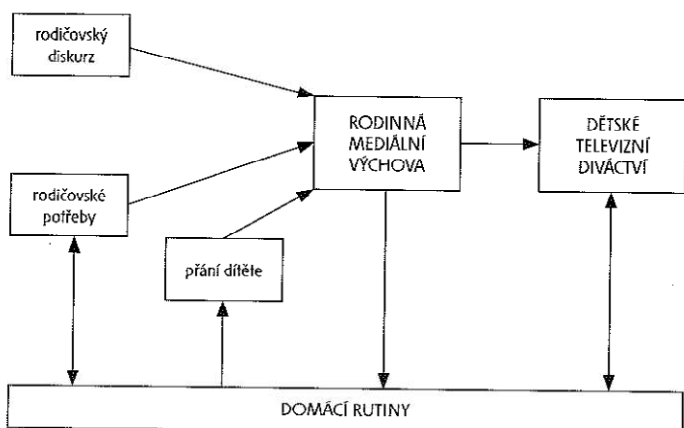
- Seznam a podrobný popis klíčových témat
- Teorie, hypotézy k dalšímu ověřování
- Chronologie, sekvence
- Schéma, model
- Typologie, kategorizace

Typický výstup: model, schéma

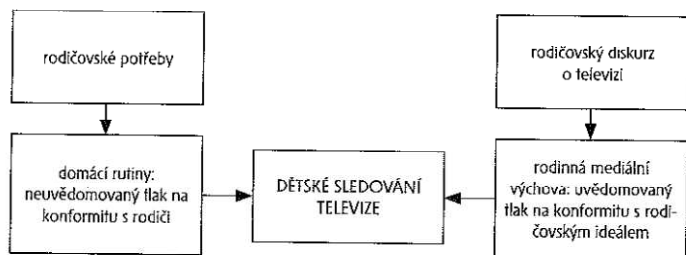
(Švaříček, Šedová, 2007: 95, 284, 309)

Příklad z výzkumu 4.1.6

Ve výzkumu zaměřeném na rodinnou socializaci dětského televizního diváctví bylo jako centrální kategorie identifikováno „dětské televizní diváctví“ (způsob, jakým se dítě dívá na televizi) a byl vytvořen následující kauzální model.

Následně byl tento model redukován na centrální kategorii a dvě klíčové složky, které na ni působí:

95

Schéma 8.1 – Proces vedoucí k rozvíjení strategií práce s mocí

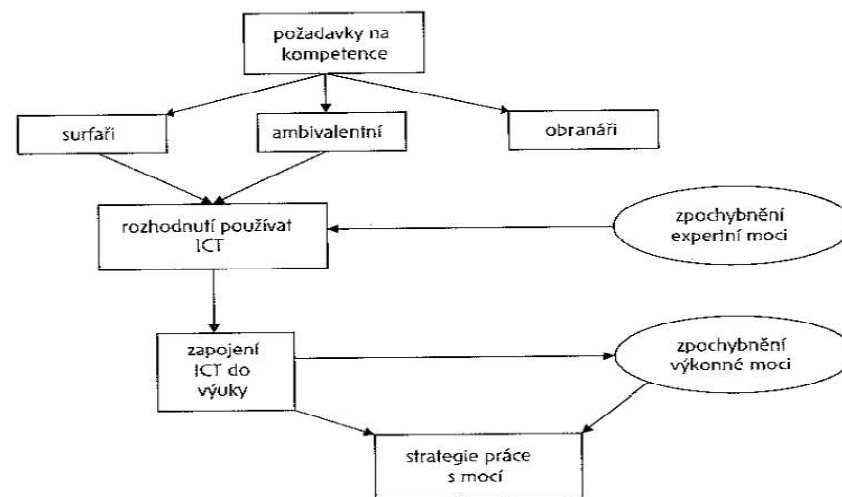
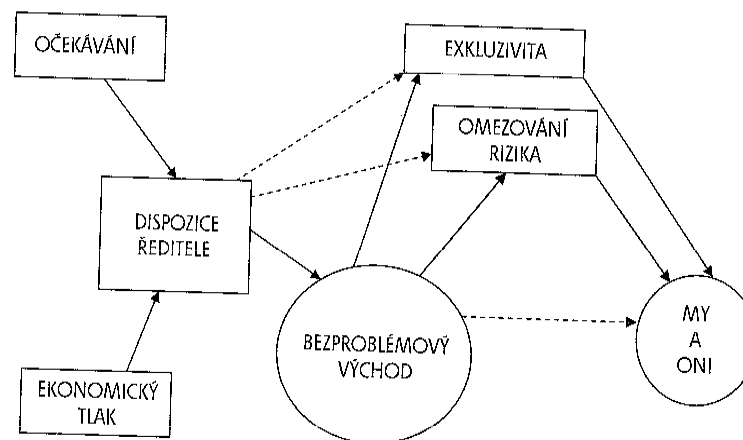

Schéma 9.1 – Kauzální vztahy

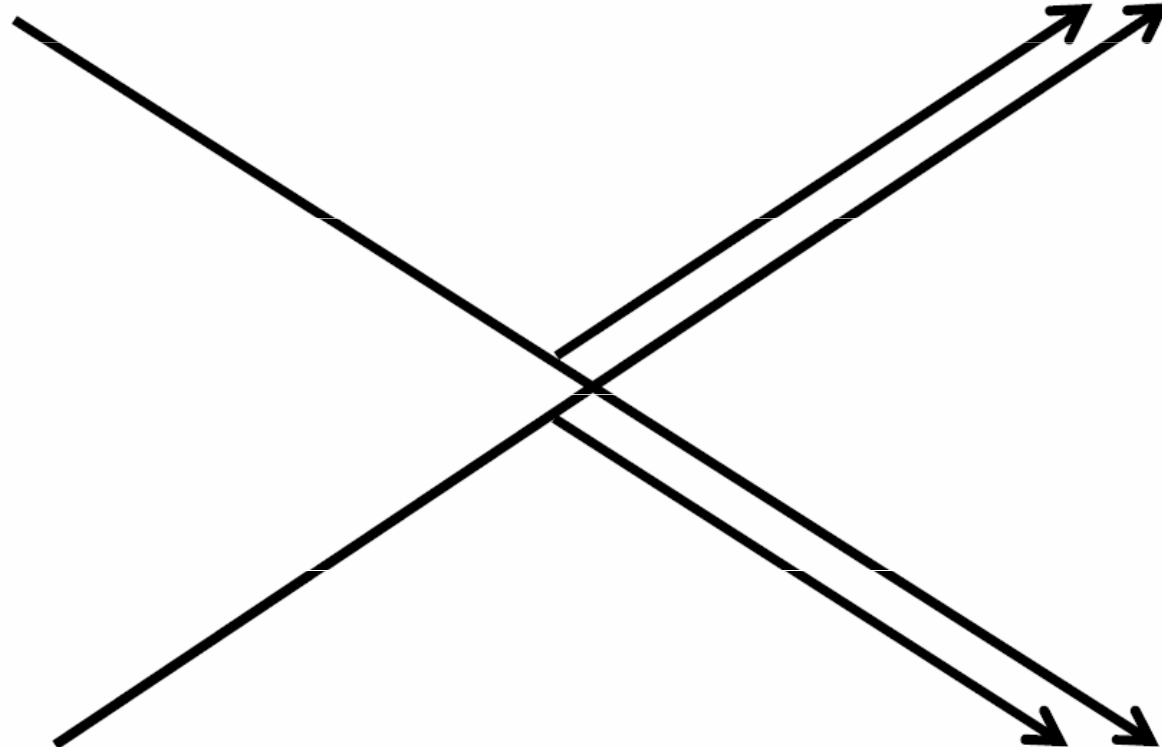

Role of services

Ordinariness

Spinal injured person

Difference

Figure 5: Plans of life and the role of services (Kemp, 1999)

Typologie: Otcovství po rozchodu rodičovského páru (Dudová, 2007)

Příloha 5: Typy osobních otcovských rolí a jejich repertoárů

Repertoáry otcovství:	Způsoby, jakými mohou být interpretovány:	Typy osobních otcovských rolí a jejich repertoárů:
 živitel-	1. a) otcové živitelé b) živitelé na úrovni reprezentací c) odmítání repertoáru živitele	Vzdálený otec – živitel: 1. a) 2. c) 3. c),d) 4. a) 5. a) 6. a)
 pečovatel	2. a) pečující otcové b) otcové, kteří pomáhají c) otcové, kteří nepečují	
 blízký-	3. a) mazlíci se otcové b) otcové – komplicité c) otcové „na dálku“ d) otcové bez vztahu	Pomáhající otec: 1. b) 2. b) 3. b) 4. b),c) 5. a,b) 6. b)
 vychovatel	4. a) otcové – průvodci b) otcové vychovatelé c) otcové kamarádi	
 učitel	5. a) školní koučové b) otcové baviči	Pečující přítomný otec: 1. c) 2. a) 3. a) 4. b),c) 5. a) 6. b)
 partner při hře	6. a) podřizuje kontakty s dítětem programů b) podřizuje program kontaktům	
 hlava rodiny	7. ochránce, reprezentace rodiny navenek – po rozchodu nepřítomné	
 původ	8. a) dítě ví o tom, kdo jeho biologický otec b) dítě neví, kdo je jeho biologický otec	

Příklad: „sekvence“

■ **TABLE 17.7**
Categories Ordered
by Time

Category I: Continuity with Middle Age

Characteristics: Retirement plans pursued
Middle-age lifestyle continued
Other activities substituted for work

Category II: Early Transition

Characteristics: Involuntary transitional events
Voluntary transitional events
End of continuity with middle age

Category III: Revised Lifestyle

Characteristics: Adaptation to changes of early transition
Stable lifestyle appropriate to older adulthood
Socialization realized through age-group
affiliation

Category IV: Later Transition

Characteristics: Loss of health and mobility
Need for assistance and/or care
Loss of autonomy

Category V: Final Period

Characteristics: Adaptation to changes of later transition
Stable lifestyle appropriate to level of
dependency
Sense of finitude, mortality

Source: Adapted from Fisher, J. C. (1993). A framework for describing developmental change among older adults. *Adult Education Quarterly* 43(2), 81.

Další výstupy?

Jak mi může pomoci počítač?
Jde to i bez něj?

nejtěžší, já jsem přečetla hodně knížek o tý neplodnosti a tam je přesně napsaný, já jsem si tam podtrhala nějaký články prostě. Nejhorší je, že ty lidi nechápou, oni vidí zdravého člověka a nechápou, že ten člověk je nemocnej, neplodnost jako nemoc a že oni berou nemoc jako když vidí někoho bez ruky, nebo takhle... Tak to je pro mě prostě ta neplodnost, píšou, že je to nemoc a měla jsem nepochopení třeba v práci, že mě nechtěli pouštět k děťka jako přemýšlím v práci, protože nechci říkat tady to, tak přemýšlím, jak v práci řeknu, až budu muset čtrnáct dní ležet doma. A prostě budu muset říct, že mám angínu, nebo nevím... Takže nevím jak to mám navlíkat, jak to říct.

... lidi berou, když ne jako nemoc?

... to berou asi... No nevím, no. Jako součást prostě... Já nevím, já třeba, jak teďka beru ty hormony, já jsem teďka přibrala kilo po hormonech. Jsem z toho docela nešťastná, protože já jsem vždycky vážila padesát sedm kilo a teďka mám padesát kilo. Když jsem brala ty hormony od minulého roku, od listopadu, jako přípravu, tam vám nikdo nezaručí, nebo neřekne, budete je brát cca půl roku, nebo budete je brát půl roku, za půl roku budeme mít dárkyni. Takže je berete a třeba tři měsíce, rok dva, že čekáte na dárkyni, až vám prostě zavolají. Takže už to je stresující, že někde jste, jste na nákupu, nemůžete odjet vlastně mimo Českou republiku, k moři, že jo, protože by se vám nedovolali, že jo, když už na to berete ty hormony, tak to chcete mít za sebou. Že jsem přibrala deset kilo, řekli mi, že to jsou ty hormony, že to je vlastně přebytek, mám nafouklý břicho, to je hrozně nepříjemný, protože já jsem na to nebyla zvyklá, já jsem byla štíhlá, takže se prostě takhle odhalovat docela do plavek. Protože ty lidi jako nevědí. Sousedka se mě ptala, jestli nejsem těhotná, říkám, ne, bohužel. Já myslím, že to lidi berou jako takovou součást normální, běžnou, že neberou ohledy. Ségra je o dva měsíce starší, má dvě děti... To si pamatuju, když mi ségra řekla, že čeká druhý dítě, tak jsem se jako rozbředla, jako já jsem jí říkala, ale ono se to nedá vysvětlit, něco ve mně řeklo, takže já jsem vlastně... Všichni to čekali ode mě, všichni se mě ptali, že jo, ségře je dvacet osm a všichni čekali ode mě, že teď budu mít dítě já, všichni se mě ptali a že je na čase, oni jako nevědí, že proč, a že to nejde a že bych ráda. Tak to jsem jako hodně brečela, no, když mi řekla. Jako nechtěla jsem jí to přála, ale taková nenaplněná touha. Když teďka vidím ty těhotné maminky, takový ten baby boom. No, takový chvilku je to těžký, no. Prostě vidím, že moje sestřenice teďka otěhotněla v sedmnácti letech, tak jsem si říkala, ty sis prostě z ničeho nic. Někomu to jde, někomu ne, no.

... jete?

... říkají vám tím, že máme ty zamrazený embrya, že už je to takový lepší, než když se nic nedělo, že se konečně něco děje, že prostě, když už se něco děje, že to jednou musí vyjít. Když na e-miminu čtu ty příběhy, tak docela se bojím, že jednou z těch, který to nevyjde ani napopátý, docela mám strach no. Ale mám známý, kterým to vyšlo třeba po třech cyklech. Ono je to stresující i proto, že pojišťovna propláci jenom tři cykly a četla jsem prostě, že ty další cykly stojí padesát tisíc. Tak to jsem říkala, když na to člověk šetří potom, no... To je takový těžký potom... Na to nemyslet.

... pomáhá, nebo co vám pomáhá?

okolí: reakce
otevřenost ve vztahu k okolí

čekání, psychika, stres
dopad situace

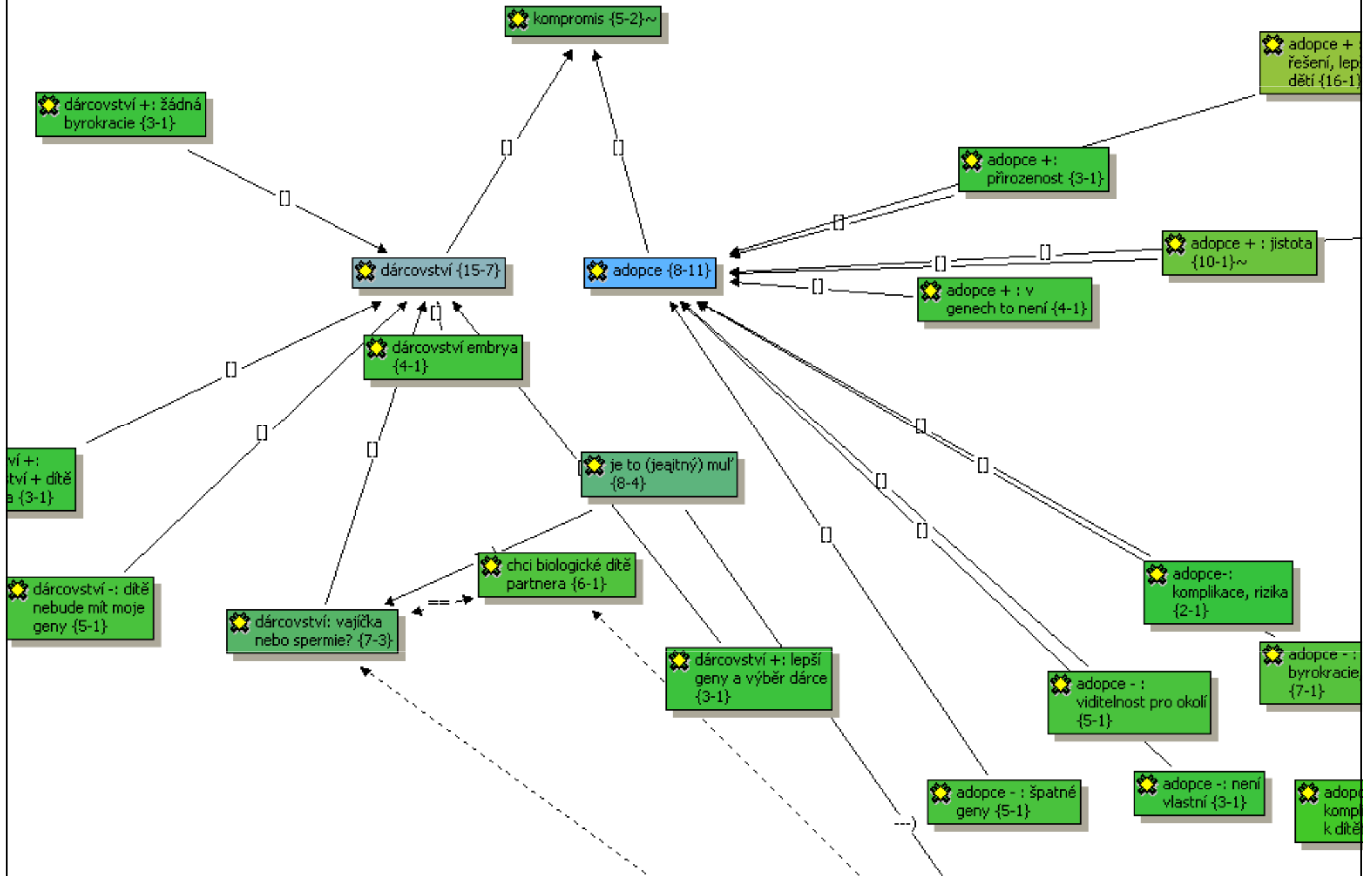
závist

čekání, psychika, stres
léčba: peníze

léčba: peníze

negativní hodnocení partnera

	13	0	Super	09.01.08...	24.02.09...
v...	3	1	Super	10.01.08...	25.02.09...
ti...	8	0	Super	14.03.08...	18.10.08...
rt...	3	0	Super	14.03.08...	04.04.09...
rt...	0	0	Super	14.03.08...	18.10.08...
	22	2	Super	09.01.08...	26.02.09...
	7	1	Super	14.03.08...	21.10.08...
	8	0	Super	15.03.08...	04.04.09...
	3	1	Super	14.03.08...	18.10.08...
	5	2	Super	21.10.08...	09.04.09...
ky...	1	1	Super	25.02.09...	25.02.09...
	4	3	Super	18.10.08...	04.04.09...
a...	4	1	Super	25.02.09...	04.03.09...
ni...	14	1	Super	09.01.08...	02.03.09...
l...	3	1	Super	25.02.09...	04.03.09...
	3	1	Super	14.03.08...	10.02.09...
	31	9	Super	07.03.08...	04.04.09...
	6	2	Super	22.10.08...	22.10.08...
	9	1	Super	03.06.09...	03.06.09...
	14	12	Super	09.01.08...	12.03.09...
o...	5	1	Super	25.02.09...	03.03.09...
e...	11	1	Super	25.02.09...	04.03.09...
	3	0	Super	11.01.08...	12.03.09...
	0	0	Super	09.01.08...	26.02.09...
	11	0	Super	07.03.08...	22.03.08...
	16	0	Super	09.01.08...	23.02.09...
	8	0	Super	09.01.08...	10.04.09...
d...	16	0	Super	09.01.08...	26.02.09...
	14	0	Super	07.03.08...	04.04.09...
	2	1	Super	03.06.09...	03.06.09...
	1	1	Super	03.06.09...	03.06.09...
	5	1	Super	15.01.08...	10.04.09...

Jak se pozná dobrý kvalitativní výzkum?

- Srozumitelnost
- Věrohodnost
- Koherence
- Komplexnost
- Robustnost
- Smysluplnost pro relevantní publikum

Časté problémy

- Problém „srovnání kvalitativního výzkumu do latě“, tedy souladu mezi výzkumem a otázkou, „tabulka“ jako olovnice
- Jak na počátku přistoupit k problému?
- Co dělat, když se nedaří (teoretická citlivost)

Příklad kvalitativního výzkumu

**„Naše ruiny jsou našim domovem“:
Bezdomovectví, domov a sociální
organizace**

Ondřej Hejnal

Katedra antropologie (FF/ZČU)

Výzkumné otázky

- *Jaká* je aktéřská definice domova?
- *Kteří* bezdomovci mají či nemají domov?
- *Proč* někteří bezdomovci mají či nemají domov?

Metodologie

- **Etnografický výzkum**
  - Lokalita středně velkého/menšího města
    - do 30 000 obyvatel
    - Více než 3 roky
  - Zúčastněné pozorování
    - 82 aktérů (20 klíčových informátorů)
    - Nestrukturované rozhovory
  - Polostrukturované rozhovory
    - Bezdomovci
    - Institucionální aktéři (politici, policisté, úředníci atd.)
  - Další dostupná data
    - Média, městské oběžníky, deníky z vězení, videa/foto bezdomovců, záznamy jednání rady města atd.
  - Kompletně zpracováno v MAXQDA

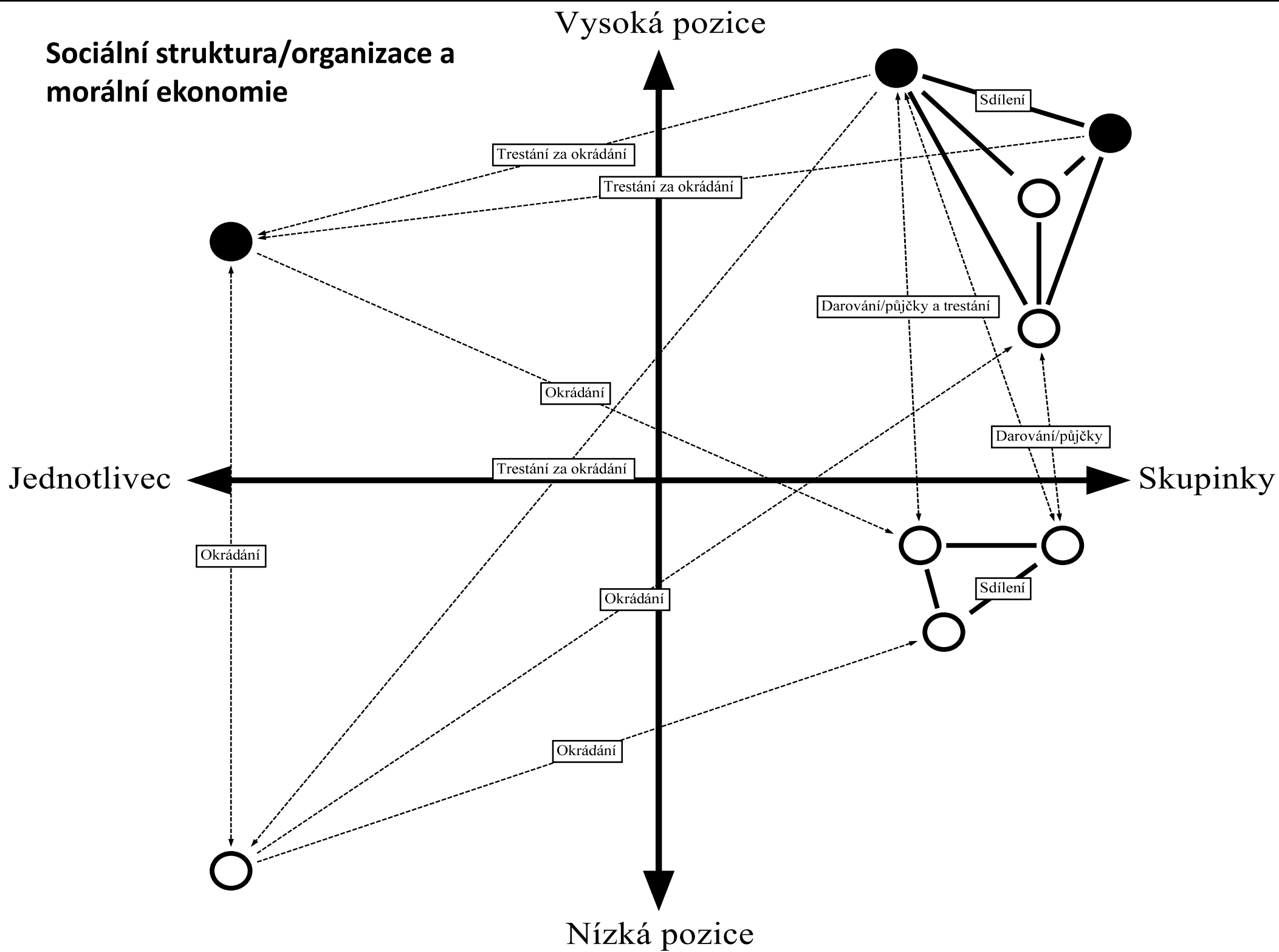
Aktérská definice domova

- Materiální vzezření
  - 4 stěny, dveře, okno, strop a podlaha
- Vybavenost nocležiště (teplo, elektřina atd.)
- Rodinné/silnější sociální vazby
- Stabilní obhajitelný vztah k místu
- Pocit bezpečí

Aktérská definice domova

- Materiální vzezření
  - 4 stěny, dveře, okno, strop a podlaha
- Vybavenost nocležiště (teplo, elektřina atd.)
- Rodinné/silnější sociální vazby
- Stabilní obhajitelný vztah k místu
- Pocit bezpečí

Sociální struktura/organizace a morální ekonomie

Sociální struktura a domov

Atributy domova	Typy jednotek sociální struktury			
	Submisivní solitéři	Agresivní solitéři	Submisivní skupinky	Dominantní skupinky
Sociální vazby	Slabé/žádné	Slabé/žádné	Silné	Silné
Pocit bezpečí	Slabý/žádný	Slabý	Střední	Silný
Dispozice	Neodpovídající	Odpovídající	Odpovídající	Odpovídající
Vybavenost	Neodpovídající	Ne/odpovídající	Odpovídající	Odpovídající